ERYCI PVTEANI

DE PVRIFICATIONE VIRGINIS - MATRIS ORATIO.

Lovanii, in Æde Sodalitatis habita.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA • VITTORIO EMANUELE

Bibliothecae Secr Coll: Rom: Soc Jesu

MONACI.

A RAPHAELE SADELERO imaginibus exornata, & venalis propoſita.

cIↄ. Iↄc. XVI.

ILLVSTRISSIMO VIRO [BIBL]IOTECA NA[Z.] ROMA

NICOLAO

MONTMORENCIO,

COMITI STEGRIENSI,

BARONI DE HAVESKERCKE,

TOPARCHÆ DE VENDEGIES,

PAMELE, &c.

PRAEFECTO II. VIRO FINANTIARVM,

ET

SERENISSIMIS PRINCIPIBVS

A-CONSILIO STATVS;

VIRO OPTIMO, PRVDENTISSIMO,

ANTIQVA STIRPE, VIRTVTE, PIETATE

INCLYTO,

DE PVRIFICATIONE

VIRGINIS-MATRIS

ORATIONEM PVBLICE HABITAM

ERYCIUS PVTEANVS

PIO AFFECTV

DEDICAT CONSECRATQVE.

ILLVSTRISSIME DOMINE.

NEc dies face, nec Pietas laude indiget: à ſe clara eſt; & quia Deum ſpectat, divinos ſemper animos occupavit. Te verò ſi Pium dicam; reliquas ſine damno Virtutes ſilere poſſum. Omnia ſummus ille in Deum affectus continet: nec quiſquam verè bonus aut magnus fuit, qui non à terrâ ſuſtulit animum, & velut numinis capacem, æternæ Sapientiæ radiis miſcuit. Sic prudentior in humanis, qui divina contemplatur & æſtimat. Prorſus meliori conſilio cogitatio imbuitur,

tur, quæ in cælum aſſurgit: & ut tela magis penetrant quò altiùs cadunt; ſic mentis illa acies è confinio æternæ lucis deſcendens. Ad tuos velim mores vitámque aliorum ſtudia & vota exigere: ſcirent omnes inanem Fortunæ & Nobilitatis magnitudinem eſſe, niſi pietas accedat; ſtultas opes & infelices, niſi pius adminiſtret. Quicquid cup[illegible]uærunt, Tu [illegible] quicquid ſuperbi opt[illegible], [illegible]ctus es. Sed ut quod optimum eſt à Te habes, Bonus, Integer, Incorruptus, verbo dicam, Pius es. Tuæ divitiæ Pietati ſerviunt, tui honores Deum loquuntur. in terris agis, & cælum uſurpas; inter homines agis, &

 æter-

æternitatem meditaris. Vana, fluxa, noxia eſſe didiciſti, quæ mortales admirantur, niſi Pietatem coleres. Sic ut nihil rebus deeſſet, Deum complexus es; verè magnus poténsque in caduco iſto Fortunæ theatro, quia Pius. Felix Reſpública, quę à talibus gubernatur: atque hac virtute oſtendis omnibus, [illegible]uàm beati ſimus, & quales [illegible] habeamu[illegible] [illegible]nt, & hunc tu radium ſpargis: [illegible] ii ſunt, & hunc tu rivum ducis. Expreſſum videmus, quicquid numini ſceptra jungit. Non ſatis eſt, noviſſe Deum; omnibus hoc mortalibus natura ſuadet: non etiam, colere; lex & ſapientia jubent: ritu & religione

opus,

opus, ſed verâ, quæ à naturâ cœpit, à lege & ſapientiâ limitata eſt, à Chriſto, ut ſalutifera eſſet, profecta & perfecta. Eâ inquam, quæ Puram Pietatem exigit, ſuperſtitionem excludit. Non quâvis viâ æternitas patet, non quovis ritu Deus quæritur: immenſum humanę ſalutis negotium eſt, ſanctum divinę conditionis myſterium. Patrem, Filium, Spiritum adoramus, ſed unum Deum: Filium hominem, & tamen Deum. Hic naſci voluit, qui omnia condidit; & ut potentiam oſtenderet, Matrem elegit, quæ Virgo permaneret. Virgo Mater eſt, & Mater Virgo: ſed quia Deum Filium nominat, in partem

religionis venit; quia Chriſtum peperit, proximo à numine gradu colenda eſt. Ut pii ſimus, eſſe quoque in Virginem debemus. Non adoratur Deus, ubi Virgo exulat: non Filius, ubi Mater negligitur. Tantum à Deo beneficium homines conſecuti ſunt, ut Matrem quoque appellare poſſint, quam ille, ut homo eſſet, habuit. Omnino, ut Deum colamus, etiam Virginem veneramur: & aliquid habet numinis, quæ numen peperit. Ergo in tam vario opinionum tumultu, veræ & Chriſtianę Pietatis Teſſera, MARIA eſt; quam qui maximè colit, is ſanè digniſſimus ſe Deo reddit. Hæc verò Pietatis tuæ Felicitas eſt,

Deum

Deum colis; hæc Felicitatis Pietas, Virginem veneraris: quod à tot jam ſeculis exemplum perpetuus Chriſtianorum conſenſus fecit, jugi veſtigio exprimis. Et ſanè Laudavi ego Virginem nuper, ut publicè Pius eſſem: De PVRIFICATIONE verba feci, ut SODALITATIS ſacramentum explicarem. Sic igitur à te legi volui, quicquid audire non potuiſti: oculis tuis ſubjicere, imò tutelæ conſecrare, quicquid Virginis favor dictavit. Senſi, ſenſi ſubiectos animo divinioris Suadæ igniculos; & quia argumenti ſubvehebar dulcedine, viventem, ut ſic dicam, affectum vibravi. Nequis à Religionis cultu Miner-

væ ſupellectilem arceat, in floridis amœníſque his ſtudiis profiteri Pietatem potui. Quâ potiſſimùm Virgo Mater fuit, & Deo placuit, PURITATEM explicui: quam ipſa Virtutum omnium fundum & fundamentum habuit, MUNDITIEM laudibus extuli. Et amavit elogium Puriſſima Virgo, Mundiſſimá Mater: feliciter dixi. imò lætioris Eloquentię corollam â Muſarum Myſtâ admiſit, quem in clientelam olim aſſumpſerat. Quia dixi, incitare multos potui: quia nunc evulgo, quicquid dixi, omnium Pietati cultum Virginis videor commendare. Magis colent Matrem ſuam, & amabunt Puritatem So-

DALES, quam ſic laudo: & SODALES eſſe volent, qui frigido jam aut Virginis deſiderio, aut Puritatis ducuntur. Quos omnino ſeu perverſus affectus, ſive ſtupor obſedit, profanos eſſe hîc ſino; & ſic, ut omnia SODALITATIS exercitia damnent, huic quoque Orationi infeſtos. Tuum preſcripſi nomen;&hoc ſatis eſt; munitus ſum. quid etiam? ſanctiſſimum Pietatis inſtitutum durabit florebítque, in quo MARIA colitur. Hæc Te perpetuo favore beet atque complectatur, Illuſtriſſime VIR, & Amicum mihi, SODALITATI, SOCIETATI, ſervet. Scripſi Lovanii, ultimo Bacchanaliorum die, ∞.Ioc.XII.

DE PVRIFICATIONE VIRGINIS-MATRIS ORATIO.

VT verè ſimpliciterque pietatis verecundiam agnoſcam, VIRI, & SODALES Eximii, Clariſſimi, Optimi, Ornatiſſimi; audire in hoc loco & hoc die maluiſſem laudes DIVÆ noſtræ, quàm dicere; aures, quàm linguam his ſolennibus dare. Nam cùm argumenti majeſtas Eloquentiæ viribus non libretur, Theologo, quàm Philologo familiarior; meliora ac ſublimiora audire

ego

Amiculum nemo Matris desideret agnum:
Ecce, sacerdoti quem dedit AGNVS erat.

R. Sadeler ex.

ego poteram, ſi alii dicerent, quàm ego dicere, ſi alii audirent. Omnino facilius erat, tranquillo aurium obſequio placere Virgini, quàm dubio linguę conatu cultores Virginis erudire. Et tamen otioſum nomen miles cur ſuſtineam in his caſtris? Fruſtra arma, niſi pugnem quoque: nulla opera, ſi ſpectem tantùm, quæ geruntur. Prodeundum igitur in hanc arenam fuit, ut & æſtimarem eos, quorum ſequor veſtigia; & incitarem ſimul, qui ſequuntur. Deinde aut ſuperbus eſſem, ſi quam nemo non ſuſcipit religioſę orationis provinciam, ſolus defugerem; aut inhumanus, ſi amiciſſimè rogatus, eandem recuſarem. Pu-

rificationis feſtum annuâ celebritate agitur, & præconii vocem ab Aſtrææ myſtis ſive alumnis ordo flagitabat. Cùm mens dubia conſilii maximè calculos conturbaret, facilis fui. ut communem ſubirem munus, titulum ſive nomen uſurpavi J.C. & dici me paſſus quod haberi poteram, ut Juſtitiæ Matrem, & tamen Virginem, id eſt veram Aſtræam, & cælo fulgentem, ſed non fugitivam ſolenniter laudarem. Date veniam, ô Sodales, ut aliquid mihi tribuerem, morem geſſi omnibus; ut omnia pietati perſolverem, obſequi malui, quàm in diſcrimen vires non adducere. Quid enim eſt? aut quid molior?

or? ut Virginem Matrem celebrem? & puritatem in eâ, quæ peperit? Quid? ô Deus! in Solem defigo oculos, ut videam: in Oceanum me immergo, ut bibam: cælum ſcando, ut decidam. Non me fallit argumenti magnitudo: quicquid ago, luce vincor; nam Virgo Sole clarior eſt: undis obruor; Virgo Oceano purior eſt: immenſo arceor; Virgo cælo major eſt. Non poſſum hîc non infans eſſe, ſi facundiam oſtentem: nec quiſquam vehementiùs laudavit univerſi Dominam, quàm qui obticuit. O mirum! Deum filium eſſe Virginis, & in Matre puritatem eſſe Dei! Hæreo, ſtupeo. Quid etiam? Purificari Matrem Virginem

ginem, quæ ſine macula fuit! legi ſubjici, quæ legis auctorem peperit! Hoc verò eſt, facem accendere, ut diem illuſtres; aquā affundere, ut fontem laves; cretam adhibere, ut ebur candefacias. Niſi puriſſima fuiſſet mater, quæ Virgo peperit, dubites naſci Deum potuiſſe. Virgo fuit, & tamen Mater: puerpera fuit, & tamen munda: fuit, quod admirari tantùm poſſumus. Quid igitur? quid bono cultu audax ſum, ut complecti cogitatione velim, quod natura non capit? ut eloquio exprimere, quod captum humanæ mentis ſuperat? trepido ac vacillo, ô Sodales. Quæ celebrantur, divina ſunt; homo ego qui

qui dico: æterna ſunt; mortalis ego: infinita ſunt; puſillus ego. Planè ſi vires meas examino, omnem conatum onus vincit. Sic igitur ultra vires pietas ſurget: faciet, quantum ne poterit quidem; & conabitur, quantum benignitas veſtra excuſabit. E rivo ſi quis haurit, ſatis putat, ſi vas impleverit: totum flumen nemo capit. Dicam non quantum rerum immenſitas ſuppeditat, ſed quantum verborum anguſtiis poteſt adumbrari. Ergo exſurge anime, & divinæ lucis extremum ſaltem radium uſurpa. Exſurge anime, & ſacrum concita affectus ignem, ut lingua incaleſcat; loquere Virginem, quam cogi-

cogitas; celebra, quam colis; adora, quam veneraris. Puram eſſe orationem decet; Virgo dicenda eſt: remotam à quæſito verborum fuco; Puritas explicanda. Quod miraculi fidem commendet, Virgo purificatur. Audietis, quomodo Pura fuit, quæ Mater; quomodo Purificari voluit, quæ Virgo. Sed tu & Virgo & Mater, ô Diua puriſſima, ô cæli claritas, ô mundi mundities, ô felicitatis ſcaturigo, februa & illuſtra hanc mentem meam, linguam imbue & fœcunda, ut è puro fonte perennem laudum tuarum rivum educam. Feliciter ſaltem cum mortalium genere actum eſt, quòd à lapſu ſperare ſalutem

tem potuit. Ne ſemel tantùm Deus Optimus Maximus conderet hominem, qui peccaturus erat; ſervavit qui peccaverat. Maximus, quòd conderet; Optimus, quòd ſervaret: ut infinitæ potentiæ opus majori prodigio beneficium cenſeretur. Igitur natus eſt, ſed è Virgine; & Matrem habuit, ſed Virginem: ne homo periret, Deus factus eſt homo; imò tandem ut homo viveret, mori voluit Deus. Atque ſi divini conſilij arcana ſcrutamur, Mater eſſe Dei non potuit mulier, niſi Virgo eſſet; nec Virgo parere, niſi puriſſima ſervaretur. Qui Virginem dicit, puram dicit: qui Deum cogitat, Virginem fuiſſe Matrem

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

trem fatebitur. Naſci Deus non potuit, niſi è Virgine; & ut Deus naſceretur, parere debuit Virgo: imò ut Virgo pareret, non alium potuit, quàm Deum. Itaq; quod immenſitas in Deo, hoc puritas in Virgine. Capere Deum Virgo potuit, puritas immenſitatem. Et quid eſt Deus? quid eſt puritas? imò quid eſt Virgo? quid eſt immenſitas? quia puritatem amat Deus, immenſitatis capax potuit eſſe Virgo. Iterum quid eſt Deus? *Mens univerſi, quod vides totum, & quod non vides totum.* Quantus ſit, cogitatione aſſequi non poſſumus: Θεὸν εὑρεῖν μὲν οὐ ῥᾴδιον, νοῆσαι δὲ ἀδύνατον. Nihil eo melius, nihil maius, nihil pulchrius.

Bono-

Bonorum omnium cauſſa eſt, magnorum origo, pulchrorum fons. Ut in clariſſimum Solis jubar directi oculi vacillant, tremunt, caligant: ſic mentis acies divinæ naturæ bonitate, magnitudine, pulchritudine vincitur. Breviter D. Cyprian. *Deus immenſus & infinitus eſt; de quo hoc ſolum pronunciare potes, immenſum eſſe & infinitũ.* Ergo quantum intelligere non poſſumus, virgo cepit; & Deum puriſſimo complexa utero, immenſæ bonitatis, magnitudinis, pulchritudinis conſors fuit. Quid amplius? ob oculos tibi Virginem pone, & jam Deum vidiſti: mundiciem inſpice, & jam numen collegiſti. Etenim virtu-

tis perennes rivos in Virgine habes: quid igitur? fontem cogita; is Deus eſt. Illibatæ puritatis radios in Virgine habes: & quid? Solem cogita; is Deus eſt. Alio colore aut ſchemate referre tibi Deum non poſſum. Imago Dei Virgo eſt, quæ Deum concepit, quæ peperit, quæ lactavit, quæ nutrivit. E cælo deſcendere in terram Deus noluit, niſi per Virginem, niſi per puritatem. Deus, Æternitatis puritas, & puritatis æternitas. Deus, qui verbo, quæcumque ſunt jubet, ratione diſpenſat, virtute conſummat: cujus magnitudinem qui ſe noſſe putat, minuit; qui non vult minuere, non novit. Ecce ut Virginem laudem,

laudem, Deum extollo: & quem non video, non comprehendo, non æſtimo, verborum cultu veneror. Quomodo videam? viſu clarior eſt: quî comprehendam? tactu purior eſt: quî æſtimem? ſenſu major eſt. Ille tamen ut videri poſſit, ut comprehendi, vt æſtimari, hominem induit: illapſus in Virginis uterum, veſtiri corpore, & circumſcribi fragilitate noſtrâ ſuſtinuit. Omnino quod homo eſt, eſſe Chriſtus voluit, ut & homo poſſet eſſe quod Chriſtus eſt. Ergo in antro à paſtoribus, in templo à Simeone, ab Annâ, à Sacerdote puer videtur, Deus colitur; puer comptehenditur, Deus laudatur;

puer ęſtimatur, Deus adoratur. Cum Tertulliano dicam: *Inviſibilis eſt, etſi videatur; incomprehenſibilis, etſi per gratiam repreſentetur; inæſtimabilis, etſi humanis ſenſibus æſtimetur. Ceterùm quod videri communiter, quod comprehendi, quod æſtimari poteſt, minus eſt oculis quibus occupatur, & manibus quibus contaminatur, & ſenſibus quibus invenitur. Quod verò immenſum eſt, ſoli ſibi notum.* Iterum vidit homo Deum, comprehendit, æſtimavit, poſtquam Deus homo factus eſt. Deus de patre, ſed æterno; homo de matre, ſed Virgine. Deus factus eſt homo, nec deſiit eſſe Deus: Virgo peperit filium, nec deſiit eſſe Vir-

go:

go: fuit mater & inviolata; ſuit Virgo & fœcunda. Deus generat, qui ante omnia fuit; & gignitur, ut poſt omnia eſſet. E filiâ naſcitur pater, & fit filius; è tempore æternitas, & mortalitati ſociatur; è ſervitute majeſtas, & cum ludibrio inter mortales, imò inter filios, regnum eſt. Pari prodigio fontem dixerim naſci à rivo, & deficere; è Stellâ prodire Solem, & imminui; in centro coërceri ſphæram, & tamen volvi. Hæc omnia in Virginis utero Deus eſt. O Virgo! ô Deus! Deus produxit Virginem, & Virgo produxit Deum: qui ab æterno generatus eſt, in tempore naſcitur: ὁ ἀμήτωρ, ut Nazianzenus

ait, ἀπάτωρ γίνεται· ἀμήτωρ τὸ πρότερον, ἀπάτωρ τὸ δεύτερον. Ab æterno Filius Dei, in tempore Filius Mariæ. Divinâ naturâ Patris Filius; humanâ, Matris. Divinitas matrem non admiſit, nec humanitas patrem. Qui ab æterno ſine Matre debuit naſci, in tempore ſine Patre. Etenim æterna Dei ſimplicitas à filii puritate materni nominis mixturam ſecrevit, & humana Virginis-Matris puritas in filij ſimplicitate paterni vocabuli labem ſufferre non debuit. O myſteria! Qui implet omnia, & excedit omnia, qui eſt in omnibus, nec tamen continetur ab omnibus, capacem immen-

ſitatis ſuæ Virginis uterum, velut divinitatis thalamum invenit. Æternâ mente virgo gravida mortalitatis ſarcinâ numen veſtivit: quem cæli non capiunt, juvenculæ viſcera ſtringunt; quem natura non exprimit, Maria repræſentat. Quid dicam? quid non dicam? Virginis puritas meruit geſtare & complecti Deum: Dei puritas illibatum Virginis ſervavit uterum, ut ſine labe matris dignitatem Virgo ſuſtineret, Virginis puritatem mater non amitteret. Quid ſanctius aut admirabilius eſſe potuit? tanto miraculo opus erat, ut crederes naſci potuiſſe Deum. Parere mulierem, quid novi erat? im-

mundam eſſe lex definierat.
Virgo debuit parere, ut Deus
naſceretur. Et dubites profe-
ctò, ſanctioris momenti prodi-
gium ſit, Deum hominem eſſe,
an Virginem matrem? naſci De-
um, an parere Virginem? Filius
naſcendo Divinitatis magnitu-
dinem non vitiavit, nec pari-
endo mater pulchritudinem
puritatémque virginitatis. quo
ſplendore in utero Virginis
concipitur Deus, eâ mundicie
naſcitur. Hæc illa Minerva eſt,
illa Heptas, quæ virginitatis pu-
ritatiſque ſymbolo à Pythago-
ricis olim deſignata: *quæ quòd
naturæ opera ſine fæturarum conta-
gione conformat, inter Deos Trito-
niæ Virginis vocabulum poſſedit.*
Nam

Nam cùm omnes numeri intra decadem poſiti, aut gignant alios, aut gignantur ex aliis, aut gignant & gignantur; ſola Heptas nec gignit ullum, nec gignitur ab ullo. Deinde Monas imago Dei, initium finiſque omnium, neq; ipſa principii aut finis ſciens, etſi omni videtur præeſſe numero, præcipuè tamen in Heptade vim ſuam oſtendit. *Nulli enim numero*, ut docet Macrobius, *aptiùs jungitur monas incorrupta, quàm Virgini*. Sic Deus illè ſummus omnium conditor & cauſſa; Mens illa ſumma, naſci pro omnibus, ſed non ex omnibus voluit, in matrem Virgine electâ. Sed amplius hîc etiam eſt, quod admiremur. He-

ptas noſtra, Minerva eſt & ſimul mater; Virgo, & peperit, non numerum, ſed infinitum. Deum dedit, & illibatum virginitatis florem ſervavit. Iterum, Heptas noſtra, virgo eſt, fœcunda tamen: Pallade melior, quòd olivæ ramum non excitaverit, ſed genuerit; pacem non oſtenderit, ſed produxerit. Vt fabulas rideas, & quidquid religionem in impiâ antiquitate fecit, Juppiter ſub aureo imbre Danaen iniit, ſed corrupit. amare non potuit, niſi ut injuriam inferret; cùm celo libidinem non concluderet, in terris peccavit. In Deo noſtro nihil agnoſcimus, niſi quod purum eſt; nihil admittimus, niſi quod ſanctum

eſt: in Virgine noſtrâ nihil agnoſcimus, niſi quod mundum eſt; nihil admittimus, niſi quod immaculatum. Ab æterno Sole excepit radium, & auctâ puriſſimæ naturæ innocentiâ reſplenduit: ab æterno fonte hauſit laticem, & novo chariſmatum rore feliciſſimam mentem imbuit. Verus hic imber fuit, ſed qui non inficeret: verum aurum, ſed quod non inquinaret. Angelicæ vocis oraculum audiamus: *Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus altiſſimi obumbrabit tibi.* Quæ hæc virtus? Chriſtus eſt, Sapientia eſt, Progenies Dei. Virtus Altiſſimi, id eſt, gignentis Dei; è quo Altiſſimo, & è quâ virtute Altiſ-

ſimi, Spiritus eſt. Ergo ut Virgo concipiat, adeſt Altiſſimus, adeſt virtus Altiſſimi, adeſt Spiritus. uno verbo, ut puriſſima fiat mater, totus adeſt Deus; & Virgo ſine corruptione fit fœcunda, ſine faſtidio gravida, ſine dolore puerpera. Concipere & parere potuit Virgo; ergo labem evitare puerpera. Naſci potuit Deus; ergo puritatem ſervare, quæ meruit eſſe Virgo. Divina myſteria cur naturæ anguſtiis terminemus? ut ſcias Deum eſſe, adſcribere Deo debes, quod natura non poteſt: & niſi major omni ſcientiâ fides ſit, nulla religionem pietas firmat. Maculam qui affingit Virgini, Deum violat: immunditi-

em

em qui attribuit Matri, Filium conſpurcat. Quia Deus purus, pura fuit, quæ Dei debuit eſſe Mater. Concepit Virgo, ut Filii naturam referret Mater, & omnem humanæ mentis corporíſque puritatem vinceret. Puriſſimo utero divinę formatur generationis partus; & ſine materni corporis vitio per genitales Virginis exceſſus infans prodit. plena ſunt viſcera, nec ullum Virginis conſcientia contagium novit. Pura fuit, quæ omnem ſenſuum voluptatem potuit ſpernere: nec ullâ pænarum uſurâ debuit affligi, quæ nullâ conceptionem delectatione vitiârat. quia omnis è virili ſemine commiſtio abfuit; ita &

obſcœni puerperii ſordidæque attrectationis injuria exulavit. Abſint februa: Deus natus eſt. abſint lavacra, & quicquid purgandis ſolet feminis adhiberi: Virgo enixa eſt. Munda erat & intemerata, quæ Deum meruerat; nec aliquâ naturæ injuriâ lędi potuit, quæ Spiritu Sancto adumbrante conceperat. Tormenta immundities ſequi ſolet; & defuncta laboribus puerpera, quantum ſit paſſa, in ſparſo ſanguine & effuſione ſecundarum videt. Sed Dei mater ſine tormento peperit, quia in conceptione omni corporis caruit voluptate: ſine labe & immunditie facta mater, quia virginitatis prærogativam accepit.

cepit. Et tamen ut legi, conſuetudini, & reliquæ naturæ ſatisfaceret (ſcribente D. Cypriano) *diebus deſignatis recubuit, & depoſiti oneris laſſitudinem profeſſa, oblatæ quieti paruit: & in diebus ſeparationis, non ſe à thoro Ioſephi, qui eam nunquam tetigit; ſed ab ingreſſu templi, & ceteris quæ lex prohibebat, continuit.* Sic Virgo matris uſurpavit munia, & omni turpitudine caruit: delicias removit, & miraculis claruit: Deo digna, quem geſtare meruit: toto mulierum cœtu melior, pulchrior, amabilior, quia puritatem mundo induxit. Quod Veneri ſuæ ſuperſtitioſa Antiquitas tribuere auſa non eſt, ut quæ pulcherrima eſſet, caſta

haberetur; quæ Amorem pepererat, Virgo eſſet: id à Vero & Magno Deo Maria obtinuit. Caſta fuit, & formæ pretio mulieres omnes, fictáque Dearum nomina vicit: Virgo fuit, & Amorem peperit. Amor Chriſtus eſt, Deus eſt, Salus eſt: & is ψυχῇ, id eſt, animæ humanæ junctus, veram cuique voluptatem gignit. A Virgine igitur noſtrâ amor eſt, ab Amore voluptas eſt: purus Amor, voluptas illibata: quicquid profluxit, fontem imitatur. A Deo immortali Virgo erat, ut Deum conciperet pareretque; à Virgine mortali Deus, ut divinæ naturæ puritatem naſcendo oſtenderet, & moriendo tandem

dem commendaret. Quid tamen eſt? audite Sodales, & quæ ſecundo loco dicturus ſum, pari nunc beneuolentiæ affectu percipite. Cùm maculam non contraxiſſet Virgo, Purificari voluit: ut legi ſatisfaceret, Matris conditionem implevit. O homo, admitte virtutis exempla, & felicitatis ſubſidia: quot hîc verba, tot miracula; quot hîc nomina, tot myſteria. Ecce Ieſum Maria defert. quid dicam? tu cum Filio cole Matrem: defert Virgo; ſectare puritatem: defert Mater; ama modeſtiam: defert paupercula; meliorem divitiis animum puta. Et cur hæc omnia? ut, cùm puriſſima eſſet, Purificationis tamen ritum

tum expleret. communem ſubivit neceſſitatem mulierum, ut Mater oſtenderet, quod Virgo poſſideret. Puritatem quęſivit, quam non amiſerat; ut amorem humano generi inſereret Puritatis. Quales vellet cultores ſuos, magna Domina modeſtiſſimè oſtendit; puros, pios, ſobrios, continentes, ſine labe vitiorum. Non licet in re piâ ingenioſo eſſe, aut exacto verborum ambitu complecti, quicquid divinæ auctoritas paginæ exprimit. Puram fuiſſe Virginem, mirari deſinam, ſi ſatis intellexero cur purificari voluerit. Non capit natura puritatem Virginis, non capit ratio Purificationem. Paucis; quod

quod in Chriſto Maria vidit, imitata eſt: Purificari voluit, quia ille circumcîdi. An lex jubebat? Deus eſt, qui vulneratur. pariter; an lex jubebat? Virgo eſt, quæ peperit. Virgo Deum expreſſit, Filium Mater: fecit quicquid à Moyſe pręſcriptum erat: *Mulier ſi ſuſcepto ſemine pepererit maſculum, immunda erit ſeptem diebus, juxta ſeparationem menſtruæ, & die octavo circumcidetur infantulus: ipſa verò triginta diebus manebit in ſanguine purificationis ſuæ. Omne ſanctum non tanget, nec ingredietur in ſanctuarium, donec impleantur dies purgationis ſuæ.* Sed tu Maria, quomodo immunda videri potes, quæ ſemen non ſuſcepiſti? Scimus,

ſcimus, inquam, virginitatis tuæ florem, ut nec conceptione imminutum, ſic nec partione violatum. Non paſſa virum, pati legis jugum voluiſti: non uſurpare, quantum poteras; ſed præſtare, quantum à reliquo ſexu vetus conſuetudo exigebat. Iviſti ad templum Virgo, quia Mater: iviſti munda, quia Virgo: obtuliſti filium, ut quid ipſe pro genere humano facturus poſtea, jam oſtenderes. O Puritas! ô pietas! Fuiſti, Virgo, cùm conciperes, & permanſiſti cùm pareres: ut nihil perfectioni deeſſet, Purificationem uſurpaſti, cùm poſſes omittere. Virgo fuiſti poſt partum, quia virum non cognoviſti

ſti ante partum: pura & immaculata ſemper; ut ſanctiùs legi ſatisfaceres. Verba tua ſunt: *Quomodo fiet iſtud? quoniam virum non cognoſco.* Quomodò fiet? *Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi.* Ergo venientem te ad templi atrium, non alia vox excipere potuit, quàm illa Sponſi tui; *Quàm pulchra es Amica mea, quàm pulchra es*! Imò, ut pulchritudinis pretium æſtimem, quàm pura es Amica mea, quàm pura es! Meritò pulchra, pura es; meritò pura, Virgo es. Iterum: *tota pulchra es Amica mea, & macula non eſt in te.* Pulchra, quia velut novi diei Aurora, & mater divini roris; pulchra, quia

velut

velut luna extra nubem ſplendens. Ampliùs: *Hortus concluſus, ſoror mea ſponſa, hortus concluſus, fons ſignatus.* Et tamen ex iſto horto æternæ Sapientiæ flos prodiit; ex iſto fonte rivus incorruptæ bonitatis, pulchritudinis, puritatis. Sed ô rerum diſcrimen! tu pulchra es, nos deformes; tu pura, nos fœdi: ſic etiam quod noſtrum eſt facis, & purificaris. O miſeriam! O ſortem! amamus ſcelera, quibus vincimur; & homo ſalutis ſuæ prodigus, turpius difficiliúsq; putat abluere nefas, quàm committere. Lutum, ſordes, cœnum, mortales ſequimur: in vitia faciles, terreni ſumus: ſerpunt per turpia cogitationes, & ubi

ubi hærent, inquinantur. Quotuſquiſque in totâ mortalium multitudine, aërem ætherémque ſcandit, Virginem cogitat, & mente puritatem ambit, mutationi non obnoxiam? Deum ſequere, in cælo eſt: puritatem ſequere, in Deo eſt. Purum eſſe nec ipſum cælum potuit, niſi domicilium fieret Dei: imò quia hîc numen habitat, arceri debuit, quicquid immundum eſt. Jam vero ut terrenum mulieri templum clauſum erat, quamdiu damnata puerperii labes adhæreret: ita in cælum invehi mens hominis non poteſt, niſi puritatem induat. Quid etiam? Virginem ſequere, in cælo eſt: puritatem ſequere,

quere, in Virgine eſt. Imò templum etſi Virgo petiit, velut cælum fuit, & in terrâ ſanctiſſimum ipſa domicilium exſtitit Dei. Vt Deum concipias, colásque, ô homo, Virginem tibi propone: qui naſci è Virgine potuit, Deus eſt: qui homo fieri, nec fœdari, Deus eſt. Pura Virgo fuit, quia omni peccati labe caruit: Deo digna, quia ſic pura fuit; & Deo grata, quia purificari tamen non exhorruit. Omnino naſci in cælo debuerat, niſi terris Deum datura fuiſſet. O puritas! ô pietas! exprimere nullâ ſermonis felicitate hoc queo myſterium, niſi Deum nominem; nec ullo conatu conſequi, niſi Virginem cele-

lebrem: Deum Virginis Filium, & Virginem Matrem Dei. Si Virginem colimus, Filium veneremur: ſi Filium quærimus, Matrem ſequamur. Cùm Virgo eſſet, purificari voluit; cùm Mater eſſet, Filium obtulit. Quid agis, & quò abis Virgo puriſſima, Mater feliciſſima? Noſtrum hoc munus eſt: immundi ſumus, lutulenti ſumus, peccatum genuimus, *Monſtrum horrendum, informe, ingens.* genuimus, & iterum concipimus; concepimus, & iterum gignimus, non ſatis audaciâ criminis, & ſtultitiâ voluptatis turpes, niſi & fœcundi. Surgendum ex his ſordibus, expurgandum peccati fermentum, quo

caſta.

caſta & generoſa pietatis munia turbantur. Miſeri ſumus, ſi impuri; & jam mortui, ſi immundi. Ergo ſi felicitas placet, puritatis ſtudio animus exſurgat; ſi vita placet, munditie æſtimanda eſt. Turpiſſimum pectoris onus ſcelus quodcumque; & quia ſolâ voluptate ſe inſinuat ac placet, grave noxiúmque eſt. Atque utinam fœtus ſaltem eſſet! naturæ vitio mola eſt, & informis è ſanguine & menſtruo turpitudo. Concipiunt ſcelus impii, ut infelices ſint: peccatum pariunt, nec deponunt tamen; pariunt autem, ut miſeriùs bajulent; imò pariunt, ut pereant: quemadmodum Apoſtoli divina verba

ſunt

ſunt: *Concupiſcentia cùm concepe-rit, parit peccatum: peccatum verò cùm conſummatum fuerit, generat mortem.* Vivamus, ô Sodales, id eſt, puri ſimus. Si concepimus delictum aliquod, & perfeci-mus, Cathariſmus placeat; ex-purgari & purificari placeat. Redire à peccato ad vitam & innocentiam præſtat, quàm ad mortem progredi. Quid faci-endum, admirabili myſterio Virgo noſtra oſtendit. Legi ſe ſubmittit, ad templum ſe con-fert, Sacerdotem adit: facit pu-riſſima, quæ immundæ ſolent. Quid moramur igitur? aut cur arduum ſit opus, quod Virgo aggreditur? cur aſpera via, quã tenellis plantis, etiam citra ne-

 ceſſi-

ceſſitatem. Virgo conficit? Eamus, eamus, è Sodalitio Virginis ſumus; carpamus veſtigia, matrem ſequimur; concitemus gradum, ad ſalutem imus. Geſtit ipſa terra, & invitat pietatem omnium, pura, & amœnitatis purpurâ, omnique florum odore verna, ubicumque pedem puriſſima virgo fixit. Quid ſperare poſſis, jam è preſsâ veſtigii felicitate diſcis; quotieſcumque greſſum profers, munditiem invenis. Terra Virgo eſt, quam Virgo tetigit. Ergo ad templum, ad templum, ô Sodales; ad Sacerdotem, ad Sacerdotem, ô Sodales: Virginem habere matrem non poſſumus, niſi mundi ſimus: nec Deum habere

habere patrem, niſi ad exemplum Virginis componamur. Repeto voces meas: ad templum, ad templum, ad Sacerdotem, ad Sacerdotem. Non longa via eſt: etiam cogitatione licet pervenire. mente & voto munditiem concipe, & felicitatem orſus es. Sed in ipſo templo etiam viam eſſe Deus voluit. quamdiu vivis, eundum eſt: pura & innocens vita ad Deum via eſt, facem & viaticum exigit. Non hîc quieſcis, labor eſt: non hîc reſplendes, umbra eſt. paranda præſidia, ut labor mitigetur; accendenda lumina, ut umbra minuatur. præſidia, id eſt, virtutum opera: lumina, id eſt, exempla bonæ vitæ. Hæc

ipſa prȩſidia lumina ſunt, id eſt, ſolatia animi in corporis carcere concluſi. At caligo peccatum eſt; nec longiùs à feliciſſimo Dei contubernio arceri auctor peccati potuit, quàm ut à conſpectu æternæ lucis in demerſam naturæ noctem decideret. Iterum dico: caligo peccatum eſt: errat, titubat, hallucinatur, quiſquis improbitatis, impietatis, ſceleris nebulâ animum involvit. Vt ſcias lucis opera, Dei eſſe, in tenebris impietas punitur. *Mittite eum in tenebras exteriores, ubi erit fletus & ſtridor dentium.* Cum D. Paulo dicam: *Abjiciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis, ſic ut in die, honeſtè ambulemus, non*

in commeſſationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitiis, non in contentione & æmulatione. Ecce, operibus tenebrarum arma lucis opponenda ſunt: pugnare decet, ut diem merearis. Sed nos ſalutis noſtræ negotium in Virginis honorem moliamur. Cereos accendamus, ſed qui Virgini, qui puritati conſecrentur. Fecimus, facimus, faciemus: non quia lumine tu eges, Virgo puriſſima; mundi Solem peperiſti: ſed quia hoc ſacrorum ornatu & religionis ritu, cultum pietatis explicamus. Luna in tenebrarum remedium providentiæ nutu data, cùm ſola argenteo orbe noctem illuſtret; infinitâ tamen

ſtellarum frequentiâ cingitur: tot facibus non juvare, ſed ornare familiariſſimum terris ſidus natura voluit. Velut luna, noſtra Virgo, niſi quòd in conſtantiam non agnoſcat. Solem refert, & ſtellas omnes vincit. *Quæ eſt iſta quæ progreditur, quaſi Aurora conſurgens; pulchra ut Luna, electa ut Sol, terribilis ut caſtrorum acies ordinata?* Sed quid cælo luſtro ſtellas, quas in terrâ invenio? Vos ô ſodales, vos, qui ubique gentium communi pietatis teſſerâ animos Mariæ obſtrinxiſtis, Vos, inquam, ignes eſtis, flammæ eſtis, ſtellæ eſtis; & Virginem cingitis, Matrem ſtipatis, Dominam circumſiſtitis. Vos alumni, vos filij, vos ſa-

tellites: in vobis & Virgo pura, & Mater fœcunda, & Domina fortis. Paucis dicam: In Sodalitate iſtâ Maria Virgo eſt, Maria Mater eſt, Maria Domina eſt: denique, ut nihil omittam, omnia. Hîc colitur & lucet; hîc concipitur & naſcitur; hîc concipit & parit, hîc purificatur, & cælos tandem ſcandens, ad Deum evehitur, in quam Deus deſcenderat. Jam verò, ut præſenti inhæream dogmati; ad templum ſe confert Virgo; inſiſtamus veſtigia: ſatisfactura legi Ieſum defert; uſurpemus myſteria. Niſi Ieſum feramus, ſequi Virginem non poſſumus: nec Ieſum ferre, niſi Virginem ſequamur. Prorſus non ſine Ie-

ſu Virgo eſt; non ſine Virgine Ieſus. Sic ille naſcitur, ſic illa parit: ſi ille patitur, ſic illa luget: &, ut ubique filio mater eſſet præſens, cruci adſtitit: tulit tormenta, quæ vidit. Excute & expende omnia, quę in Chriſto religio recenſet; & Mariæ conjuncta invenies. Æterni numinis ab æterno decretum fuit, ut Deus fieret homo; ſed ut filius eſſet Mariæ. factum eſt: carnem aſſumpſit, ſed è Mariâ: natus eſt, ſed è Mariâ: poſitus in præſepio, ſed à Mariâ: à Magis & ſtellâ ſalutatus, ſed in ſinu Mariæ: latus ad templum, & oblatus Deo, ſed à Mariâ: fugit in Ægyptum, ſed cum Mariâ: ſedet inter Doctores, quæritur

& invenitur à Mariâ: inſtruit turbas, auditur à Mariâ: Orditur miracula, ſed rogatu Marię: pendet in cruce, adſtat Maria: reſurgit à mortuis, ante omnes vidit Mariam: aſcendit ad cælos, aſſumpta eſt Maria: mittit Paracletum, impletur & Maria. O veram igitur Gabrielis vocem! vocem dignam, quam quotidie & continuò dicamus! χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ. Μετὰ σοῦ, quia Mater ſine Filio nunquam fuiſti. O Sodales, ante Mariam Verbum æternum fuit; ſed Verbum carne veſtitum, nunquam ſine Mariâ. Vt ſciamus quanti Matrem fecit Deus, in Virgine humanæ ſalutis pretium æſtimavit. Quod

pretium? Carnem, Animámque Chriſti. Suſcepit carnem è Virgine, animam in Virgine, Filius; & ut homo perfectus eſſet, humanam naturam per Virginem induit. Suſcepit animam, ſed ſine divinitatis injuriâ; carnem, ſed cum mortalitatis umbrâ: puram animam, ut impuritatem mortalium tolleret; mortalem carnem, ut ſecundùm carnem moriens, mortem vinceret; ſecundum carnem reſurgens, corpora quoque mortalium noviſſimo die ſuſcitaret. O admiranda igitur à Virgine deductæ rerum vices! O impuritas puritate expugnata! Homo

Homo Deum contemnens, à Deo diſceſſit: Deus hominem diligens, ad hominem rediit. diſceſſerat mulieris ſcelere: rediit Virginis beneficio. Sic & illa impura induxit conjugem, ut peccaret, & altiſſimâ labe univerſum genus inficeret: hæc munda, peperit filium, qui elueret, quicquid miſera poſteritas lugebat. In ſummâ, quia immunda & impura primi hominis conjux fuit, quæ mortem intulit: munda & pura ſecundi hominis mater eſſe debuit, quę vitam referret. & quia pro labe peccati miſerabili modo damnatus eſt homo: ita pro homine mirabili

partu natus eſt Deus. Humano conjugio juncta Adamo fuit Eva: divino nexu Chriſtus Mariæ. O pulchrum, ô divinum par! Chriſtus & Maria. Ille eſt filius, hæc Mater; ille ſponſus, hæc ſponſa; ille pulcher, hæc pulchra; ille dilectus, hæc dilecta. *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es: oculi tui columbarum. Ecce tu pulcher es dilecte mi, & decorus: lectulus noſter floridus.* Qualis Chriſtus, talis Maria: ille purus, hæc pura: ille Deus & Homo, hæc Virgo & Mater; imò ut ab humilitate elogium exprimam, ille ſervus hæc ancilla. Sed meruit illa Mater eſſe Dei, quia ancillam ſe nominat. *Reſpexit humilitatem*

tem ancillæ ſuæ. Et Chriſtus *formam ſervi accipiens*, ad homines venit, ut libertatem adferret. Quid opus eſt verbis? Puriſſimæ conjunctionis hujus ſanctitatem, omnis Eccleſiæ celebravit ætas, omnis ordo, omnis doctrina, & nunc demum ſeneſcentibus rerum annis revireſcens humani generis pietas ſtabilivit. Quod majus religioni Chriſtianæ bonum Patrum ævo accedere potuit, quàm ut turbato opinionum diſſidijs orbe, viri prodirent optimi, doctiſſimi, ſanctiſſimi; quorum operâ, & induſtriâ aurea virtutis renaſcerentur ſecula, & novo fervore Chriſtianæ legis arcana invaleſcerent, novo divi-

nitatis pondere firmarentur, mortalium partim frigore, partim ſcelere expugnato? Societas illa Iesv eſt; quam cum nomino, ſatis laudo. Illa victrix hereſum, pharus virtutum, perfectio ſæculi, gloria diſciplinarum, pediſſequa Chriſti, arx Eccleſiæ, alumna Dei. & tamen ut Societas duraret, Sodalitas acceſſit; ut Ieſu nomen reluceret, Mariæ adjunctum eſt. Penes Societatem eſſe Sodalitas debuit; à Ieſu athletis Mariæ cultus propagari. In Societate Maria eſt, ut in Sodalitate quoque Ieſus eſſet. Ieſum colunt nominéque poſſident, qui Sodalitatem dirigunt: Mariam colunt & peculiari ſtudio aſſerunt

runt, qui in Societatem adſcripti ſunt. Vt videtis Sodales; Filius ſine Matre eſſe non poteſt, nec ſine Filio Mater. Quem ſemel utero geſtavit Virgo, nunquam non animo Mater, eum nunc ulnis Virgo & Mater bajulat, oblatura hoſtiam à lege præfinitam, *par turturum, aut duos pullos columbarum.* Et cur non agnum anniculum? quia paupercula Virgo fuit, & eſſe gaviſa eſt, donis jam Regum in egenos diſtributis. Ego puriſſimam illam mentem tuam, Virgo intemerata, in ipſis fortunæ anguſtiis veneror. Non refugit in Virgine paupertatem Deus, quia Puritatem invenerat: & tu Virgo, quia peperiſti ſine

pompâ

pompâ filium, etiam ſine pompâ obtuliſti. Sic naſci voluit, ſic offerri, qui ſummus erat; & ut vanitatem, luxum, ſuperbiam damnaret mortalium, minimum ſe fecit. In ſpecu, non domo, editus eſt; in ſtabulo, non palatio. Quale hoſpitium, tale puerperium: Mater in fœno, filius in præſepio, ut ait D. Cyprianus: panniculi pro purpurâ, laciniæ pro byſſo: genitrix & obſtetrix, filius & pater. Sed illa Purificari dignata eſt, hic offerri. Deinde, non agnum anniculum virgo dedit: quia Chriſtus ipſe Agnus fuit. *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.* Hoc Agno munda erat Virgo: hic Agnus in victimam mox ducendus,

cendus, mori voluit, ut vitam generi humano reſtitueret: ſanguinem fundere, ut pretioſiſſimo latice fœdam æternitatis labem ablueret. Nec vile cenſeas Agni nomen, quo Chriſti immaculata divinitas, & pura humanitas deſignantur. Immolari voluit; ut maximo pretio ſalutem mortalium redimeret, ſeipſum impendit. Agnus ſimplicitatis atq; Innocentiæ typus eſt: cùm ad necẽ trahitur, non vociferatur: cùm tõdetur, non clamat. imò Chriſti typus eſt, divino oraculo à Prophetâ expreſſus: *Tanquam ovis ad occiſionem ductus eſt, & ſicut Agnus innocens coram tondente ſe obmuteſcit, ſic non aperuit os ſuum.*

Item

Item: *Ego ſicut Agnus ſine malitiâ perductus ſum ad victimam.* Iam præter ſacrificia uſum vellerum Agnus præbet, indumenta ſuppeditat. Nudi eramus, & in peccato deprehenſi; ſperare ſalutem non potuimus, niſi à Chriſto. Is mactatur, & indumentum incorruptionis factus eſt, quo mortale genus veſtiretur. Ergò ſatis hîc, *par turturum, aut duo pulli columbarum;* quibus noſtra precipuè Purificatio adumbretur. Querulæ & gemebundæ aves, turtur & columba. Quod Poëta expreſſit:

--*Gemit hinc palumbus; inde cereus turtur.*

Sed dolore, gemitu, lacrymis elui peccati omnis macula debet.

debet. Sic numen placatur, ſic puritas quæritur, ſic natura emendatur. Homines ſumus, in terrâ agimus, in corpore vivimus: ſed quis omnes omnino ſordes evitavit? alius pulvere adſperſus, alius cœno maculatus, alius luto immerſus; quiſque turpitudinem ſuam patitur, & immundus eſt. Ad gemitum, ad gemitum: magna doloris pietas eſt. Erumpat in lacrymas pectus, maneant rivis genę, quid commiſeris loquantur oculi, & ſimul abluant. Si vis lavari, fontem habes; cedunt ſordes, ſi lacrymas ſenſerint. Quem expuliſti, redit Deus, ſi munditiem invenit. Noctem & diem ſimul habere non poſ-

ſumus

ſumus: non Chriſto vivere, & peccato immori; non Virgini placere, & cupiditatibus obſequi. Tolle, tolle, quantum peccas, ô homo. Vince, vince, quantum cupis. Sic te reſpiciet Chriſtus, ſic Virgo complectetur: ſic Chriſtus ſublevabit, ſic Virgo proteget: ſic Chriſtus ſervabit, ſic Virgo euehet. Itaque mundi ſimus, puri ſimus: ut omnia dicam, Sodales ſimus. Quod corpori concedimus, animo impendamus: nitor, ſplendor, puritas, placeant: quod amico perſolvimus, id ſibi quiſque tribuat. Parentes ecce habes, aut fratres, aut filios, aut alio nexu conjunctos: ex his omnibus ſi quis mortali-
tatis

tatis exitu deſinat eſſe, ingemiſcis, ploras, & in dolorem ſoluto animo, conſanguinitatis ſive amicitię damnum corporis totius ſqualore luges. Sed tu ô homo, quiſquis peccas & impurus es, meliorem tui partem, & radicem vitæ, quia turpiſſimo voluptatis philtro imbuere auſus, confeciſti. Mortuus & homicida ambulas, pari ſcelere & turpitudine infelix. Tu tibi ſuperſtes, quod feciſti funus ipſe portas: quam adhuc vivis vitam, ſepulchro infers. O miſeram! incedis, & cadaver es: fœtes, & ſuperbus es: Chriſtianum te mentiris, & impurus es. Ingemiſce & plange, ut vivere incipias; calentes pio dolore

funde

ſunde lacrymas, ut munderis.
Quid ampliùs dicam? Nos ô Sodales, qui Virginem colimus, puritatem ſectemur; qui doctrinam amamus, Virginem imitemur. Nobis in templo, in ſcholâ, domi, foris, in auribus & animo turtures aut palumbi gemant: puritatis amorem Virginis exemplum excitet. Mundi potiùs, id eſt boni, id eſt pii ſimus, quàm doctrinâ magni. Summa eruditio bonitas eſt, neceſſaria ſcientia pietas eſt: quam unam qui non diſcit, ignorabit omnia. O felix pietas! ô felix bonitas! ſed quæ ſine munditie pectoris eſſe non poſſunt. Ex hoc naſcuntur fundo, hoc nutriuntur ſucco, hoc ro-

bore & ſubſidio conſtant. Nebulis nubibúſq; noxius Auſter auram violet, & diem frangat, Solem non videbis: lumen tolle, nullus oculorum uſus erit. Quid etiam? munditiem tolle, pietas & bonitas evaneſcent. Nihil purius ſimpliciúſque numine eſt: nec poteſt niſi in puro ſimplicíque corde habitare. Itaque Puritas in pretio ſit, ô Sodales; ſimplicitas in pretio ſit, ô Sodales; & illud maximè, quod in Deo & Virgine hodie admiramur. Puritas placeat, ubi boni ſimus; ſimplicitas placeat, ut pii ſimus: animi ſordes omnes expurgemus, ut Deo & Virgini ipſi placeamus. O Deus! ô Virgo! ne prima Doctrina

ſit, quam colam, cęleſtia poſco: ſcientiam & ſapientiam, ut ſciam optima: vires & firmitatem animi, ut faciam. Doctrinam poſco, ſed velut aurum ſine ſcoriâ, quomodo puriſſimæ mentis gemmam veſtiat. Da ô Deus! Da ô Virgo! Munditiem poſco, quæ in me, & totâ Sodalitate niteat. Da ô Deus! da ô Virgo!

Dixi.

Exſpectat cur Virgo tuam MANVS OBVIA *dextram!*
Scilicet impletas vis dare CORDE MANVS.

R. Sadeler

DIVVS

CYPRIANVS

IN

EXPOSITIONE

SYMBOLI

APOSTOLORVM.

PAGANI ſolent ridere nos, cùm audiunt prædicari à nobis Virginis partum: propter quod paucis & eorum obtrectationibus reſpondendum eſt. Omnis partus, ut opinor, ex tribus conſtat. Si adultæ ætatis ſit fæmina, ſi virum adeat, ſi non ſit vitio

ſterilitatis obclauſa. Ex his tribus in hoc partu, quem prædicamus, unum defuit, vir: & hoc patet, quia qui naſcebatur non erat terrenus homo, ſed cæleſtis. Per cæleſtem, ſpiritum dicimus, ſalvâ Virginis incorruptione, completâ. Et tamen quid mirum videtur ſi Virgo conceperit, cùm orientis avem quam Phœnicem vocant, intantum ſine conjuge naſci vel renaſci conſtet, ut ſemper & una ſit, & ſemper ſibiipſi naſcendo vel renaſcendo ſuccedat? Apes certè neſcire conjugia, nec fœtus ſexibus edere omnibus palàm eſt. Sed & alia nonnulla deprehendentur in hujuſmodi ſorte naſcendi. Hoc

ergo

ergo incredibile videbitur divinâ virtute ad totius mundi redintegrationem factum, cujus exempla etiam in animalium nativitate cernuntur? Et tamen mirandum cur hoc gentilibus impoſſibile videatur, qui credunt Minervam ſuam de cerebro Jovis natam: quid ad credendum difficilius? aut quid magis contra naturam? hîc femina eſt, hîc naturæ ordo ſervatur, hîc conceptus & partus temporibus ſuis editus. Ibi nuſquam femineus ſexus, ſed vir ſolus & partus. Qui illa credit, cur iſta miretur? Sed & Liberum de femore ejus aſſerunt natum. Ecce illud portenti genus eſt, & creditur. Venerem quo-

quoque, quam Aphroditen vocant, de ſpumâ maris (ſicut etiam nominis ipſius compoſitio oſtendit) credunt eſſe progenitam: de ovo natos Caſtorem Pollucémque confirmant: ex formicâ Myrmidones: & alia mille ſunt, quæ contra rerum naturam venientia, ipſis tamen viſa ſunt credibilia; ut Deucalionis & Pyrrhæ lapides jactos, & hominum ex his ſegetem natam. Et cùm hæc tot & talia figmenta crediderint, vnum eis verbum impoſſibile videtur, quòd adoleſcens femina divinum germen non hominis vitio, ſed Deo inſpirante conceperit. Qui utique ad credendum difficiles ſunt, illis tot & tam

tam turpibus monſtris fidem nequaquam commodare debuerant. Si verò faciles ſunt ad credendum, multò promptiùs hæc noſtra tam honeſta & tam ſancta recipere, quàm illa tam indigna & tam fœda credere debuiſſent.

FINIS.

AD VIRGINEM IN cælum abeuntem.

S Ic ergo ſuper alta templa cæli
VIRGO *tolleris ad tribunal orbis,*
Sic oblita Clientium tuorum?
VIRTVTES *ain' ô* PATRONA VIRGO,
Pro me relliquias meis ocellis
Submiſſas animas, piásque mentes,
Et caſtum ſine labe, cor relinquo.
Nolo relliquias mihi relictas,
Virtutes ſine te, PATRONA, *nolo,*
Nolo te ſine, quidquid eſt, quod offers.
Te pro relliquiis volo petóque,
Te pro muneribus peto ardeóque.
Nam quocúnq; migras, migrare tecum
Virtutum Chorus omnis, omne Cælum
Conſueuit, nihil eſt quod hic relinquis.
Quin ergo potius, ter alma, VIRGO
Tu nos relliquiáſque lacrimáſque
In mundo ſine te, PARENS, *relictos*
AD NATVM *trahe, prende, tolle tecum.*
Hoc VIRGO. PVTEANVS, *orat vnum,*
Hoc vnum MARIANA GENS *laborat.*

MATTHÆVS RADERVS
è SOC. IESV.

Dum sublimis abit, VIRTVTES *linquimus, inquit,*
Hæ volo RELLIQVIÆ *sint tibi terra* MEÆ.

R. Sadeler

CEN-